

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КеАҚ
СӘУЛЕТ-ҚҰРЫЛЫС ФАКУЛЬТЕТІ**

**«ДӘСТҮРЛІ ҚАЗАҚ ӨНЕРІ МЕН ҚАЗІРГІ ӨНЕРТАНУ САЛАСЫН ОҚУ-
ӘДІСТЕМЕЛІК ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ»**

Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның материалдары
11 Сәуір, 2024 жыл

**«УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ТРАДИЦИОННОГО КАЗАХСКОГО
ИСКУССТВА И СОВРЕМЕННОГО ИСКУССТВОВАНИЯ»**

Материалы международной научно-практической конференции
11 Апрель, 2024 года

**«EDUCATIONAL AND METHODOLOGICAL SUPPORT OF TRADITIONAL KAZAKH
ART AND MODERN ART STUDIES»**

Materials of the international scientific conference
April 11, 2024

УДК 745/749 (574)
ББК 85.12 (5Қаз)
Д21

Редакциялық кеңес:

Е.Б. Сыдықов, С.Б.Мақыш, Ж.М. Құрманғалиева, Д.Р. Айтмағамбетов, Л.Т. Нуркатова,
Н.Г. Айдарғалиева, Е.Е. Сабитов, Т.К. Самуратова

Д21 Дәстүрлі қазақ өнері мен қазіргі өнертану саласын оқу-әдістемелік қамтамасыз ету: Халықаралық ғылыми – практикалық конференциясының материалдары (2024 жылдың 11 сәуір, Астана, Қазақстан). – Астана: Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ баспасы, 2024. – 372 б.

ISBN 978-601-337-978-4

«Дәстүрлі қазақ өнері мен қазіргі өнертану саласын оқу-әдістемелік қамтамасыз ету» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдар жинағына «Дәстүрлі қазақ өнері мен қазіргі өнертану саласын оқу-әдістемелік қамтамасыз ету», «Дәстүрлі қолөнердің көркемдік білім берудегі өзекті мәселелері», «Жоғары кәсіби білім беру жүйесіндегі инновациялар», «Экодизайн технологиялары арқылы сәндік қолданбалы өнердің қалыптасуы», «Дизайн және жеңіл өнеркәсіп теориясы мен әдістемесі», «Дизайндағы заманауи мәселелер, жетістіктер және перспективалар», «Қазақ халқының қолөнерінің оқытудағы инновациялық жолдары мен әдіс-тәсілдері» және оларды шешу әдістері мен жолдары қарастырылған мақалалар жарияланған.

УДК 745/749 (574)
ББК 85.12 (5Қаз)

© ЕНУ, 2024

ISBN 978-601-337-978-4

6. Физика 9 сынып//Р. Башарулы, Ш. Шуйіншина, К Сейфоллина. Алматы: «Атамұра», 2019 жыл. 120-130 б.
7. Физика 9 сынып//Р. Қазақбаева Д.М., Насохова Ш., Бекбасар Н: «Мектеп», 2018 жыл. 198 б.
8. И.И. Методическая инноватика / И.И. Цыркун. - Минск: БГПУ, 1996. - 152с.

А.Қ. Жеткергенова, Ж.К. Ермакова

Магистрант, Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, техникалық физика кафедрасының доценті, педагогика ғылымдарының кандидаты. Астана, Қазақстан

ФИЗИКАДАН КІРІКТІРІЛГЕН САБАҚТАРДЫ ӨТКІЗУДІҢ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРІ

Аннотация: Бұл тақырып басқа пәндердің элементтерін қамтитын физикадан кіріктірілген сабақтарды ұйымдастыру үшін қолданылатын әдістер мен әдістерді қарастырады. Жобалық жұмыстар, зерттеу тапсырмалары, проблемалық жобалар, интерактивті сабақтар мен демонстрациялар, мультимедия мен технологияны қолдану сияқты әртүрлі тәсілдер талқыланады. Автор бұл тәсілдің оқушылардың физикаға деген қызығушылығын ояту, пәнаралық байланыстарды дамыту және өмірдің әртүрлі салаларында физикалық тұжырымдамалардың практикалық қолданылуын көрсету үшін маңыздылығын атап көрсетеді.

Бұл зерттеу физикадан білімді білімнің басқа салаларымен біріктіретін сабақтарды құру үшін қолданылатын әртүрлі әдістерге шолу болып табылады. Жұмыста табысты тәжірибенің мысалдары баяндалады және оқытудың осы тәсілінің артықшылықтары талданады. Авторлар оқушылардың физикалық құбылыстар туралы кешенді түсінігін және олардың айналамыздағы әлемге әсерін қалыптастыру үшін кіріктірілген сабақтардың маңыздылығын атап көрсетеді. Сонымен қатар, физикадан кіріктірілген сабақтарды жүзеге асыру кезінде мұғалімдердің алдында тұрған қиындықтар талқыланады, сонымен қатар оларды жеңу үшін стратегиялар мен ұсыныстар ұсынылады. Нәтижесінде, зерттеу Физиканы оқытудағы кіріктірілген әдістердің тиімділігі мен әлеуетін жақсы түсінуге мүмкіндік береді және осы саладағы қосымша зерттеулерді ынталандырады.

Бұл тәсіл Сонымен қатар оқушылардың жеке қажеттіліктері мен оқу стильдеріне бейімделген оқыту әдістеріндегі әртүрліліктің маңыздылығын көрсетеді. Оқушылардың назарын аударып қана қоймай, сонымен қатар нақты әлемде зерттелетін тұжырымдамалардың құндылығын көруге мүмкіндік беретін сабақтарды құруға баса назар аударылады. Физиканы басқа пәндермен интеграциялауға жақындау сонымен қатар физиканың негізгі принциптерін түсінуді әр түрлі контексте қолдану арқылы тереңдету арқылы оқу процесін күшейтеді. Осылайша, зерттеу тек әдістер мен әдістерді ғана емес, сонымен қатар әлемді оқыту мен түсіну үшін кіріктірілген физика сабақтарының құндылығын талқылайды.

Кіріктірілген физика сабақтары-бұл математика, химия, биология, өнер және т.б. сияқты басқа пәндердің элементтерін қамтитын сабақтар. Міне, кіріктірілген физика сабақтарын өткізудің бірнеше әдістері:

1. Жобалау жұмыстары: физикадан білімді басқа пәндермен біріктіретін жобаларды әзірлеу. Мысалы, оқушылар физикалық заңдылықтарды көрсететін модельдер жасай алады, табиғаттағы физикалық құбылыстарды зерттей алады немесе физикалық принциптерді қолданатын құрылғыларды жобалай алады.

2. Зерттеу тапсырмалары: ғылымның бірнеше салаларындағы білімді пайдалануды талап ететін эксперименттер мен ғылыми зерттеулер жүргізу. Мысалы, музыкалық аспаптардағы

дыбыс және діріл физикасын зерттеу немесе көркем шығармалардағы жарық пен түс физикасын зерттеу.

3. Проблемаға бағытталған жобалар: физикадан білімді басқа пәндермен бірге қолдануды қажет ететін нақты мәселелерді шешу. Мысалы, экологиялық таза технологияны құру, энергия тиімділігін зерттеу немесе медициналық құрылғыларды әзірлеу.

4. Интерактивті сабақтар мен демонстрациялар: оқушыларға физикалық құбылыстармен тікелей әрекеттесуге мүмкіндік беретін демонстрациялар, зертханалық жұмыстар және практикалық сабақтар өткізу. Интерактивті модельдеуді, виртуалды зертханаларды және оқу ойындарын пайдалануға болады.

5. Мультимедиа мен технологияны пайдалану: ғылымның әртүрлі салаларындағы білімді біріктіру және қызықты оқу мазмұнын жасау үшін компьютерлік бағдарламалар, интерактивті тақталар, бейне сабақтар және онлайн ресурстар сияқты заманауи технологияларды пайдалану.

6. Мәдени және тарихи контексткегі интеграция: ғылым мен мәдениет тарихы контекстіндегі физикалық құбылыстар мен жаңалықтарды зерттеу. Мысалы, әртүрлі тарихи кезеңдердегі технологияның дамуын қарастыру немесе өнер мен сәулет өнерінің физикалық аспектілерін талдау.

7. Курстық жобалар: бірнеше саладағы білімді біріктіретін сабақтар құру үшін басқа пәндердің мұғалімдерімен ынтымақтастық. Мысалы, физика мен географияға (геофизикалық процестерді зерттеу), физика мен математикаға (математикалық әдістерді қолдана отырып физикалық есептерді шешу) және т. б.

8. Рөлдік ойындар және модельдеу: оқушыларға басқа пәндердің дағдыларымен бірге физикалық білімді қолдануды қажет ететін нақты жағдайларға түсуге мүмкіндік беретін рөлдік ойындар мен модельдеу түрінде сабақтарды ұйымдастыру.

Кіріктірілген физика сабақтары оқушылардың қызығушылығын оятуға, пәнаралық байланыстарды дамытуға және өмірдің әртүрлі салаларында физикалық білімнің практикалық қолданылуын көрсетуге мүмкіндік береді.

Кіріктірілген физика сабақтарын өткізудің көптеген артықшылықтары бар:

Қызығушылықты ынталандыру: физиканы басқа пәндермен біріктіру оқушылардың назарын аударатын және олардың ғылымды үйренуге деген қызығушылығын арттыратын қызықты оқу ортасын құруға көмектеседі. Пәнаралық байланыстар: кіріктірілген сабақтар әртүрлі білім салалары арасындағы байланыстарды қалыптастыруға ықпал етеді, бұл студенттерге физика ұғымдарының басқа пәндермен қалай әрекеттесетінін және нақты өмірде қалай қолданылатынын жақсы түсінуге көмектеседі.

Физиканы басқа пәндер контекстінде зерттеу студенттерге ғылымның негізгі принциптерін жақсырақ түсінуге мүмкіндік береді, өйткені олар олардың әртүрлі салаларда қолданылуын көреді. Сыни тұрғыдан ойлау және проблемаларды шешу дағдыларын дамыту кезінде кіріктірілген сабақтар оқушыларды аналитикалық ойлау мен шығармашылықты қажет ететін күрделі мәселелерді шешуге шақырады.

Білімді практикалық қолдану кезінде оқушылар физикалық ұғымдардың әртүрлі салаларда тәжірибеде қалай қолданылатынын көреді, бұл оларға зерттелетін материалдың маңыздылығын жақсырақ түсінуге көмектеседі. Ынтымақтастық дағдыларын дамыту кезінде кіріктірілген жобалар көбінесе оқушылар арасындағы ынтымақтастық пен қарым-қатынасты қажет етеді, бұл әлеуметтік дағдыларды дамытуға ықпал етеді.

Оқуға деген ынтаны арттыру кезінде физиканы басқа пәндермен біріктіретін тәсіл оқушылардың мотивациясын арттыра алады, өйткені олар өз білімдерінің маңыздылығы мен практикалық қолданылуын көреді. Тұтастай алғанда, кіріктірілген физика сабақтарын өткізу оқушылар үшін оқуды қызықты, тиімді және практикалық ете алады, оларға айналасындағы әлемді жақсырақ түсінуге және дағдылардың кең ауқымын дамытуға көмектеседі. Материалды игеруді жақсарту барысында физиканы басқа пәндермен біріктіру оқушыларға материалды тереңірек және тұрақты меңгеруге мүмкіндік береді. Басқа ғылымдар

контекстіндегі физикалық тұжырымдамаларды зерттеу оқушыларға олардың практикалық қолданылуын көруге және күрделі тақырыптарды жақсы меңгеруге көмектеседі.

Шығармашылық пен инновацияны дамыту барысында кіріктірілген физика жобалары оқушыларды жаңа идеялар мен инновацияларды жасауға ынталандыруы мүмкін. Пәнаралық мәселелерді шешуде оқушылар шығармашылықпен ойлауға және стандартты емес шешімдерді табуға мәжбүр. Білім берудің заманауи талаптарына сәйкестігі кезінде білімнің әртүрлі салаларын интеграциялау кешенді ойлау мен пәнаралық дағдыларды дамытуға бағытталған білім берудің заманауи тәсілдеріне сәйкес келеді. Болашақ мансапқа дайындық кезінде кіріктірілген физика сабақтары оқушыларға болашақ мансабында кездесетін нақты мәселелер мен қиындықтарды жақсырақ түсінуге, сондай-ақ оларды шешу үшін қажетті дағдыларды дамытуға көмектеседі. Сыныптан тыс оқуды ұзарту кезінде біріктірілген сабақтар оқушыларды мектеп бағдарламасынан тыс тақырыпты көбірек зерттеуге және зерттеуге шабыттандыруы мүмкін, бұл олардың жеке өсуі мен өзін-өзі жүзеге асыруына ықпал етеді.

Осылайша, кіріктірілген физика сабақтарын өткізу оқушыларға олардың академиялық білімін де, қазіргі әлемде сәтті бейімделу үшін қажетті дағдыларды да дамыта отырып, көптеген пайда әкеледі. Нақты дағдыларды жетілдіру кезінде кіріктірілген физика сабақтары көбінесе нақты құралдар мен технологияларды қолдануды қажет ететін практикалық тапсырмаларды қамтиды. Бұл оқушыларға нақты әлемде қолдануға болатын тәжірибелік дағдыларды дамытуға көмектеседі, мысалы, эксперименттік жабдықпен жұмыс істеу дағдылары, деректерді талдау және алынған нәтижелерге негізделген шешім қабылдау.

Жалпы хабардарлықты арттыру барысында кіріктірілген физика сабақтары оқушылардың ғылыми принциптер және олардың күнделікті өмірде қолданылуы туралы жалпы хабардарлығын арттыруға ықпал етуі мүмкін. Бұл өмірдің әртүрлі салаларында неғұрлым білімді шешім қабылдауға қабілетті ақпараттандырылған және білімді азаматтарға әкелуі мүмкін. Сараланған оқытуды қолдау мақсатында кіріктірілген сабақтар мұғалімдерге материалды оқушылардың қабілеттері мен қызығушылықтарының әртүрлі деңгейлеріне бейімдеуге мүмкіндік береді. Бұл әр оқушы жетістікке жете алатын инклюзивті білім беру ортасын құруға көмектеседі.

Сыни ойлауды дамыту кезінде кіріктірілген физика сабақтарына қатысатын оқушылар көбінесе ақпаратты талдауға, әртүрлі көзқарастарды салыстыруға және өз қорытындыларын жасауға мәжбүр. Бұл сыни тұрғыдан ойлауды және өзін-өзі талдау қабілетін дамытуға ықпал етеді. Осылайша, физика бойынша кіріктірілген сабақтарды өткізудің бірқатар маңызды артықшылықтары бар, олар оқушылардың білім беру тәжірибесін байытуға және оларды қазіргі қоғамда сәтті бейімделуге дайындауға ықпал етеді.

Қорытындылай келе, кіріктірілген физика сабақтарын өткізу әдістері әртүрлі салалардағы білімді біріктіретін және оқушылардың кең ауқымды дағдыларын дамытуға ықпал ететін оқытудың тиімді әдісін білдіреді. Жобалық жұмыстар, зерттеу тапсырмалары, интерактивті сабақтар мен демонстрациялар, мультимедиа мен технологияны пайдалану сияқты қарастырылған әдістер оқушылардың қызығушылығын ояту, физикалық тұжырымдамаларды түсінуді тереңдету және оларды өмірдің әртүрлі салаларында қолдану үшін біріктірілген әрекеттердің әлеуетін көрсетеді.

Оқытудың бұл тәсілі сонымен қатар оқушылардың пәнаралық байланыстарын, сыни ойлауын, ынтымақтастық дағдыларын және тәуелсіздігін дамытуға ықпал етеді. Ол материалды тереңірек және тұрақты игеруді қамтамасыз етеді, оқушыларды болашақта кездесетін нақты мәселелер мен қиындықтарды шешуге дайындауға көмектеседі.

Физикадан кіріктірілген сабақтардың тақырыбы білім берудегі өзекті бағыт болып табылады, ол оқытуға кешенді көзқарасты ілгерілетеді және қазіргі қоғамның қажеттіліктерін ескереді. Оқыту практикасына кіріктірілген әдістерді енгізу білім беру процесін едәуір байыта алады, оқушылардың тұлға ретінде дамуына ықпал етеді және оларды тез өзгертін әлемде сәтті бейімделуге дайындайды.

Әдебиеттер

1. https://ust.kz/word/kiriktilgen_sabaq_fizikalыq_esepterdi_sygaryda_matematikalыq_formylalar_men_adisterding_qoldanylyy_11_synyp-4835.html
2. <https://infourok.ru/fizika-sabainda-oldanilatin-belsendi-distsilder-2906551.html>
3. Физиканы оқыту әдістемесі: оқу құралы. / Е. А. Александрова, Т. В. Александрова, Е. А. Куприянова, О. Ю. Копылова. - М.: Академия, 2019.
4. Физиканы оқытудағы біріктірілген сабақтар: әдістемелік аспектілер: оқу құралы / Воронцова И. В., И. В. Воронцова, Н. В. Матяш, О. В. Сафонова. - М.: Издательство МГУ, 2018.
5. Данилов, В. Ю. Интегрированные занятия по физике в средней школе: методические рекомендации / В. Ю. Данилов, Н. В. Симонова. - М.: Просвещение, 2017.
6. Карпов, В. В. Методика обучения физике: учебное пособие для студентов педагогических вузов / В. В. Карпов, Е. С. Лурье, А. И. Татаркин. - М.: Просвещение, 2020.
7. Соколова, Л. В. Методика обучения физике: интегрированные занятия: учебное пособие / Л. В. Соколова, А. Н. Шевченко. - СПб.: Питер, 2019.
8. Тихомирова, Е. В. Интегрированные занятия по физике: методическое пособие для учителя / Е. В. Тихомирова. - М.: Издательский центр "Академия", 2018.

А.К. Тышканбаева

Магистр, Ж.А.Ташенев атындағы университеті. Астана, Қазақстан

БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ КРЕАТИВТІ ДАМУЫ

Аңдатпа: Мақалада бастауыш сынып балаларының шығармашылық дамуының теориялық негіздері қарастырылады.

Түйін сөздер: бастауыш сынып, шығармашылық, тұлға, креативтілік

Қоғамдағы адамзаттық қажеттіліктер артқан сайын, кез-келген өзгерістерге шығармашылық арқылы жету, мәселелерді дәстүрлі емес және сапалы шешетін, қоғамның жылдам ырғақпен дамуына байланысты, адамдарды жағдайлары тез ауысатын өмірге дайындау қажет. Қоғамның жеке тұлғаның шығармашылық ынтықсына деген қажеттілігі неғұрлым табанды болса, соғұрлым шығармашылық мәселелердің стимулын және жағдайын, оның шығу көзін теориялық тұрғыда тереңірек қарастыру қажет.

Қазіргі білім беру стратегиясы барлық білім алушыларға өз таланттарын және шығармашылық талаптарын, жеке жоспарларын іске асыруларына мүмкіндік жасауда. Бұл позициялар Отандық мектептердің гуманистік даму тенденциясына сәйкес келеді. Білім алушылардың жеке мүмкіндіктерімен педагогтар хабардар болып, оларды үздіксіз дамытып «арттырулары» қажет. Ұжымдық немесе жеке оқу түрі болсын бүгінгі таңда бастауыш сынып оқушыларының шығармашылық әрекеттерімен байланысты ойлау қабілеттерін дамыту өзекті мәселе.[1]

Негізгі құндылықтарды білмей, балалар жалған, күмәнді құндылықтарды тез қабылдайды. Білім берудің негізгі мақсаты өсіп келе жатқан ұрпақты болашаққа дайындау болып табылады. Шығармашылық – бұл осы мақсатты тиімді іске асырушы жол. Шығармашылық – дамудың көрсеткіші креативтілік болып табылады. Психологиялық зерттеулерде креативтілік ұғымы индивидтің жеке және ақыл-ой ерекшеліктерін, мәселелерді дербес шеше алуға қабілеті бір тума ойлардың туындауы, және оларды шеше білу кешенімен түсіндіріледі; Креативтілікті индивидтің жеке және тұлғалық ерекшеліктерімен көптеген тұлғаларға тән үрдіс және кешен деп қарастыру қажет. [2]

Бастауыш сыныптық кезеңдегі балаларға талант бастапқы кезеңнен – ақ тән. Оқудың алғашқы кезеңі әсемдікке баулудың маңызды уақыты. Көркем өнер бұл жерде эстетикалық және мінез-құлықты тәрбиелеудің құрал ролінде болады. Көркем өнер бала